

تأویل الآيات الظاهرة
في فضائل العترة الطاهرة

تألیف سید شرف الدین نجفی حسینی
از علمای قرن دهم هجری

ترجمہ دکتر سید محمد رضوی

شرکت چاپ و نشر بین الملل

نام کتاب: تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة

مؤلف: سید شرف‌الدین نجفی حسینی

مترجم: دکتر سید محمد رضوی

نوبت چاپ: اول - زمستان ۱۳۹۳

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: واژه پرداز اندیشه

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۴۸۵۰۰ ریال

صفحه آرای: مهدی فرج‌اللهی

طراحی جلد: مهدی بادیه‌پیم

مسئول تولید: شریف شایسته

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۰۴-۶۴۹-۱

شرکت چاپ و نشر بین‌الملل

دفتر مرکزی:

تهران، میدان استقلال، سعدی جنوبی، پلاک ۳

شعبه سوم

تلفن: ۳۳۹۳۹۵۹ - ۳۱

نماینده: ۳۳۹۱۸۶۰۳

فروشگاه مرکزی:

میدان فلسطین، ضلع شمال شرق، پلاک ۴ و ۵

تلفن: ۸۸۴۳۱۹۸۰ - ۳۱

نماینده: ۸۸۹۰۳۸۴۳

Email: intlpub@intlpub.ir

www.intlpub.ir

سروشنامه

عنوان قراردادی

عنوان و نام پدید آور

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

شابک

وضعیت فهرست نویسی: فیا

پادداشت

موضوع

شناسه افزوده

رده بندی کنگره

رده بندی دیویی

شماره کتابشناسی ملی

: استرآبادی، سیدعلی، - ۹۴ ق.

: تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة، فارسی - عربی

: تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة / تأليف سید شرف‌الدین

نجفی حسینی؛ ترجمه سید محمد رضوی.

: تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، شرکت چاپ و نشر بین‌الملل، ۱۳۹۳

: ۱۱۴۲ ص

: ۹۷۸-۹۶۴-۳۰۴-۶۴۹-۱

: فارسی - عربی

: تفاسیر شیعه - قرن ۱۰ ق.

: رضوی، سید محمد، ۱۳۴۷ - مترجم

: ۲۰۴۱ ۱۲۹۳ ۵ الف/۹۶ BP

: ۳۹۷/۱۷۲۶

: ۳۶۲۶۳۸۱

همه حقوق محفوظ است. هرگونه نسخه برداری،
اعم از زیراکس و یازنویسی، ذخیره‌ی کامپیوتری
اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و
بررسی، اقتباس در گیومه در مستند نویسی و مانند
آنها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق
مرجع قانونی قابل پیگیری است.

فهرست

الف	پیشگفتار
ط	تقدیر و تشکر
۱	سُورَةُ الْفَاتِحَةِ
۱۶	سُورَةُ الْبَقَرَةِ
۱۲۰	سُورَةُ آلِ عِمْرَانَ
۱۵۶	سُورَةُ النِّسَاءِ
۱۷۹	سُورَةُ الْمَائِدَةِ
۲۰۲	سُورَةُ الْأَنْعَامِ
۲۱۱	سُورَةُ الْأَعْرَافِ
۲۴۰	سُورَةُ الْأَنْفَالِ
۲۴۷	سُورَةُ التَّوْبَةِ
۲۶۶	سُورَةُ يُوسُفَ
۲۷۹	سُورَةُ هُودَ
۲۸۵	سُورَةُ يُوسُفَ
۲۸۶	سُورَةُ الرَّعْدِ
۳۰۰	سُورَةُ إِبْرَاهِيمَ
۳۱۰	سُورَةُ الْحَجَرِ
۳۱۵	سُورَةُ النَّحْلِ

٣٢٩	سُورَةُ الْاِسْرَاءِ
٣٤٥	سُورَةُ الْكَهْفِ
٣٥١	سُورَةُ مَرْيَمَ
٣٦٩	سُورَةُ طه
٣٩١	سُورَةُ الْاَنْبِيَاءِ
٤٠٢	سُورَةُ الْحَجِّ
٤٢٥	سُورَةُ الْمُؤْمِنُونَ
٤٣١	سُورَةُ التَّوْرِ
٤٤٥	سُورَةُ الْفُرْقَانِ
٤٦٦	سُورَةُ الشَّعَرَاءِ
٤٨٧	سُورَةُ التَّمَلِّ
٥٠٠	سُورَةُ الْقَصَصِ
٥١٧	سُورَةُ الْعَنْكَبُوتِ
٥٢٤	سُورَةُ الرُّومِ
٥٢٦	سُورَةُ لُقْمَانَ
٥٣٠	سُورَةُ السَّجْدَةِ
٥٣٦	سُورَةُ الْاَحْزَابِ
٥٦٣	سُورَةُ سَبَأَ
٥٧٦	سُورَةُ فَاطِرٍ
٥٨٥	سُورَةُ يَسَ
٥٩٣	سُورَةُ الصَّافَّاتِ
٦٠٦	سُورَةُ صَ
٦١٧	سُورَةُ الزُّمَرِ
٦٣٤	سُورَةُ الْمُؤْمِنِ
٦٤٢	سُورَةُ قُضِّلَتِ

٦٥٣	سُورَةُ الشُّورَى
٦٦٦	سُورَةُ الزُّخْرَفِ
٦٨٩	سُورَةُ الدُّخَانِ
٦٩٣	سُورَةُ الْجَاثِيَةِ
٦٩٥	سُورَةُ الْأَحْقَافِ
٧٠٢	سُورَةُ مُحَمَّدٍ ﷺ
٧١٥	سُورَةُ الْفَتْحِ
٧٢٦	سُورَةُ الْمُجَادِلَاتِ
٧٣٤	سُورَةُ قِ
٧٤٣	سُورَةُ الذَّارِيَاتِ
٧٤٥	سُورَةُ الطُّورِ
٧٥١	سُورَةُ النَّجْمِ
٧٦٤	سُورَةُ الْقَمَرِ
٧٦٦	سُورَةُ الرَّحْمَنِ
٧٧٧	سُورَةُ الْوَاقِعَةِ
٧٩٦	سُورَةُ الْحَدِيدِ
٨١٥	سُورَةُ الْمُجَادِلَةِ
٨٢٣	سُورَةُ الْحَشْرِ
٨٣١	سُورَةُ الْمُمْتَحِنَةِ
٨٣٤	سُورَةُ الصِّفِّ
٨٤٢	سُورَةُ الْجُمُعَةِ
٨٤٥	سُورَةُ الْمُنَافِقُونَ
٨٤٨	سُورَةُ التَّغَابُنِ
٨٥١	سُورَةُ التَّحْرِيمِ
٨٥٦	سُورَةُ الْمُلْكِ

٨٦٣	سُورَةُ الْقَلَمِ
٨٦٨	سُورَةُ الْحَاقَّةِ
٨٧٧	سُورَةُ الْمَعَارِجِ
٨٨٣	سُورَةُ نُوحٍ
٨٨٤	سُورَةُ الْحَجِّ
٨٨٩	سُورَةُ الْمُزَّمِّلِ
٨٩٠	سُورَةُ الْمُطَفِّيرِ
٩٠٠	سُورَةُ الْعِيَاةِ
٩٠٣	سُورَةُ الْإِنشَانِ
٩١٩	سُورَةُ الْمُرْسَلَاتِ
٩٢٥	سُورَةُ النَّبَأِ
٩٣٢	سُورَةُ النَّازِعَاتِ
٩٣٤	سُورَةُ عَبَسَ
٩٣٧	سُورَةُ التَّكْوِيْرِ
٩٤٤	سُورَةُ الْاِنْشِطَارِ
٩٤٦	سُورَةُ الْمُطَفِّفِيْنَ
٩٦٠	سُورَةُ الْاِنْشِقَاقِ
٩٦١	سُورَةُ الْبُرُوجِ
٩٦٣	سُورَةُ الْاَعْلٰى
٩٦٥	سُورَةُ الْغَاشِيَةِ
٩٧٤	سُورَةُ الْفَجْرِ
٩٨٠	سُورَةُ الْبَلَدِ
٩٨٥	سُورَةُ الشَّمْسِ
٩٩١	سُورَةُ اللَّيْلِ
٩٩٦	سُورَةُ الصُّحٰى

٩٩٨.....	سُورَةُ الْاِنْشِرَاحِ
١٠٠٠.....	سُورَةُ التِّينِ
١٠٠٤.....	سُورَةُ الْقَدَرِ
١٠٢٠.....	سُورَةُ الْبَيِّنَةِ
١٠٢٩.....	سُورَةُ الزَّلْزَالِ
١٠٣٥.....	سُورَةُ الْعَادِيَّاتِ
١٠٤٤.....	سُورَةُ الْقَارِعَةِ
١٠٤٥.....	سُورَةُ التَّكْوِيْنِ
١٠٥٠.....	سُورَةُ الْعَصْرِ
١٠٥٢.....	سُورَةُ الْهُمَزَةِ
١٠٥٣.....	سُورَةُ الْمَاعُونِ
١٠٥٤.....	سُورَةُ الْكَوْثَرِ
١٠٥٦.....	سُورَةُ الْاِخْلَاصِ
١٠٩٧.....	فهرست سور و آیات

پیشگفتار

کتابی که پیش روی خواننده محترم قرار دارد اثر ارزنده عالم فرزانه شیعی، جناب سید شرف الدین حسینی، از علمای قرن دهم هجری و از شاگردان به نام محقق کرکی می باشد. علامه بزرگوار جناب شیخ آغا بزرگ تهرانی در کتاب *الدریعه* در وصف حال او چنین می گوید:

جمع فيه تأويل الآيات التي تتضمن مدح اهل البيت عليهم السلام و مدح اوليائهم و ذم اعدائهم من طرقنا و طرق اهل السنة.

در واقع کتاب حاضر که در شمار تفاسیر روایی شیعه قرار دارد - برگزیده ای از آیات قرآن را در خود جای داده است که بیانگر منقبت ها و فضایل معصومین عليهم السلام و به ویژه امیرمؤمنان عليه السلام می باشد و در مقابل، این کتاب سعی بر آن دارد که ناراستی ها و اوعاج و کژفهمی ها و انحراف مخالفان مکتب اهل بیت و پیروان آنها را برجسته نماید.

نسخه خطی این کتاب، یک بار به وسیله جامعه مدرسین حوزه علمیه قم و بار دیگر به وسیله جناب آقای حسین استادولی مورد تصحیح، مذاقه و امعان نظر قرار گرفته و به زیور طبع آراسته شده است.

هر چند مبنای این ترجمه بر اساس نسخه تصحیح شده آقای حسین استادولی می باشد ولی در مواردی چند و در برخی واژگان و عبارات به نسخه تصحیح شده جامعه مدرسین نیز مراجعه شده است.

همان طور که به عرض رسید، موضوع کتاب حاضر، ذکر و بیان آیاتی است که در روایات بر

معصومین علیهم السلام تأویل و تطبیق شده است؛ هر چند به گفته شیخ آغا بزرگ در **الذریعة**، این کتاب اولین کتاب تألیف شده در این حوزه نمی باشد بلکه کتاب های بی شماری در این رابطه به رشته تحریر درآمده است. ایشان برای نمونه از کتاب های ذیل نام برده اند:

۱. **آیات الائمة**، اثر میر محمد علی بن سید مهدی حسینی نیاکی، متوفای ۱۳۲۳ ق.

۲. **آیات الائمة**، اثر حاج میرزا علی نقی همدانی، متوفای ۱۲۹۷ ق.

۳. **آیات الفضائل**، اثر میرزا علی تبریزی، متوفای ۱۳۱۳ ق.

۴. **الآیات النازلة فی فضائل العترة الطاهرة**، متعلق به شیخ تقی الدین عبدالله حلبی، متوفای ۸۱۱ ق.

۵. **آیات الولایة**، اثر میرزا ابوالقاسم حسینی شریفی

۶. **آیات الحجّة والرجعة**، اثر علامه شیخ محمد علی همدانی حائری

۷. **تأویل الآیات**، اثر شیخ ابواسحاق بن محمد اصفهانی

۸. **تأویل الآیات**، تألیف سید امیر نائینی اصفهانی

۹. **تأویل الآیات**، اثر کمال الدین عبدالرزاق بن جلال کاشانی

۱۰. **تأویل الآیات الباهرة فی فضل العترة الطاهرة**، اثر نجفی اصفهانی، متوفای ۱۳۳۲ ق.

۱۱. **تأویل الآیات النازلة فی فضل اهل البيت و اولیائهم**، به گفته شیخ آغا بزرگ، مرحوم فیض این کتاب را دیده، اما مؤلف آن را مشخص نکرده است.

۱۲. سه کتاب **تأویل ما نزل فی النبی وآله علیهم السلام** و **تأویل ما نزل فی شیعتهم** و نیز **تأویل ما نزل فی اعدائهم**، همگی اثر ابو عبدالله بن ماهیار بزار

۱۳. **ما نزل فی امیر المؤمنین علیه السلام**، اثر ابواسحاق ابراهیم بن محمد ثقفی، متوفای ۲۸۳ ق.

۱۴. **ما نزل فی امیر المؤمنین علیه السلام**، متعلق به ابونعیم احمد بن عبدالله اصفهانی، متوفای ۴۳۰ ق.

۱۵. **ما نزل فی امیر المؤمنین علیه السلام**، اثر احمد عبدالعزیز جلودی، متوفای ۳۳۲ ق.

۱۶. **ما نزل فی امیر المؤمنین علیه السلام**، اثر ابو فرج علی بن الحسین اصفهانی، متوفای ۳۵۶ ق.

۱۷. **ما نزل فی امیر المؤمنین علیه السلام**، متعلق به ابوبکر محمد بن احمد بن ابی ثلج،

متوفای ۳۲۵ ق.

۱۸. *ما نزل فی امیر المؤمنین* علیه السلام، اثر ابو جعفر محمد بن اُرمه قمی

۱۹. *ما نزل فی امیر المؤمنین* علیه السلام، اثر ابو عبدالله محمد بن عمران مرزبانی، متوفای ۳۷۸ ق.

۲۰. *ما نزل فی امیر المؤمنین* علیه السلام، اثر ابو موسی هارون بن عمر بن عبدالعزیز مجاشعی

۲۱. *ما نزل من القرآن فی اهل البيت* علیهم السلام، اثر ابن ماهیار

۲۲. *ما نزل من القرآن فی الخمسة* علیهم السلام، اثر ابو احمد جلودی، متوفای ۳۳۲ ق.

۲۳. *ما نزل من القرآن فی صاحب الزمان* علیه السلام، اثر ابو عبدالله جوهری، متوفای ۴۰۱ ق.

این بود نمونه‌ای از کتاب‌هایی که در ذکر فضایل و مناقب اهل بیت علیهم السلام به رشته تحریر درآمده است. شایان ذکر است که در رابطه با حیات و زندگی مؤلف کتاب (سید شرف‌الدین حسینی) که از علمای قرن دهم هجری قمری می‌باشد، کتاب‌های ذیل به تعریف و تمجید از این عالم بزرگوار شیعی پرداخته و به جلالت مقام و شأن و منزلت و فقاہت ایشان و احاطه بر اخبار و روایات اشاره کرده‌اند. برای نمونه بنگرید به: *مقدمه بحار*: ۱/۱۳، *أصل الآمل*؛ ۱۳۱/۲ و ۱۷۶، *ریاض العلماء*: ۴/۶۶، *الروضات*: ۴/۲۷، *أعیان الشیعه*: ۳۶/۵۰، *تنقیح المقال*: ۲/۸۳ و *الذریعه*: ۳/۳۰۴

در ادامه برخی از نسخه‌های خطی کتاب حاضر که مورد توجه مصححان محترم قرار داشته است، به شرح ذیل، معرفی و همراه با تصویر صفحه نخست آن تقدیم می‌گردد:

۱. نسخه خطی آستان قدس رضوی، به شماره ۲۵۹ که آقای احمد بن سلیمان بن محمد حسینی به سال ۹۹۵ ق. آن را نگاشته و ابن خاتون به سال ۱۰۶۷ ق. آن را وقف نموده است.

۲. نسخه خطی کتابخانه دانشگاه تهران، به شماره ۲۳۵۵ که به سال ۱۰۹۷ به وسیله ابراهیم بن محمد بن ابراهیم احسانی به رشته تحریر درآمده است.

۳. نسخه خطی کتابخانه مجلس شورای اسلامی، به شماره ۵۲۹۹ که جناب طهماسب بن محمد بن حسن جزایری در شهر شیراز و در مدرسه خانیه به سال ۱۰۸۸ ق. آن را کتابت کرده است.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 إِنَّا حَسَنَ مَا تُوتِجُ بِهِ هَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ وَسُطْرَتُهُ أَقْلَامُ الْكِرَامِ
 الْحِفَافِ فِي صَمَائِفِ أَعْمَالِ الدُّنْيَا حَمْدٌ لِمَنْ جَعَلَ الْحَمْدَ بِذُكْرِ سَخَائِبِ
 وَجُودِ وَجُودِهِ عَلَى سَائِرِ الْمَجُودَاتِ وَشَكَرٌ مِنْ أَجْلِ
 الشُّكْرِ بِأَنْعَمِ الْآيَةِ وَالْأَنْعَمِ السَّائِبَاتِ ثُمَّ الصَّالِحِ عَلَى
 بَيْتِهِ أَفْضَلُ الْبَشَرِ وَأَفْضَلُ الْكَائِنَاتِ مُحَمَّدًا عَبْدَ اللَّهِ الْمُؤْتَمَرِ
 بِسَائِرِ الْكَمَالَاتِ وَالصَّالِحِ عَلَى الطَّيِّبِينَ مِنْ آلِهِ وَالطَّيِّبَاتِ صَلَّى
 اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ صَلَاتُكُمْ وَأَمْنُهُمْ مَا دَامَتِ الْأَرْضُ وَالسَّمَاءُ
 وَمَا بَيْنَهُمَا زَهْرَانِ وَأَزْهَرُ نَجْمٍ بَنَاتٍ وَبَعْدُ فَإِنَّ
 لِمَا رَأَيْتَ بَعْضَ بَابِ الْكِتَابِ الْغَزِي وَتَأْوِيلَهَا بَعْضَ مَدْحِ أَهْلِ
 الْبَيْتِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَمَدْحِ أَوْلِيَائِهِمْ وَذَمِّ أَعْدَائِهِمْ فِي كَثِيرٍ
 مِنْ كُتُبِ التَّفَاسِيرِ وَالْأَخَادِيثِ وَهِيَ مُتَفَرِّقَةٌ فِيهَا صَعْبَةٌ
 التَّنَاقُلُ لِمَطَالِبِهَا أَحَبُّتُ أَنْ أَجْمَعَهَا بَعْدَ تَفْرِيقِهَا وَأَوَّلُهَا

والا انش كتاب لما اوصوا فضائل علي بن ابي طالب حنوت الله عليه ولكن الرضوخ
 هذا الباب من اهل هذا الكتاب المتوفى الي رب الارباب العزيز الوهاب لان في ذكرها
 هو افضل جسيم واخر عظيم لما ذكره المتوفى رضي في كتاب الايمان بان الله يرفع له
 نام جعفر بن محمد عن ابيه عن جده عن رسول الله صلى الله عليه وآله وعليهم جميع ان قال
 ان الله تعالى جعل لا محلي علي بن ابي طالب فضائل لا تحصى منها كذا ذكره في ذكر فضيلة من
 فضائله من اهلها غفر الله له ما تقدم من ذنبه وما تأخر فلو وفي الغيبة بدو في
 ومن كتب فضيلة من فضائله انزل الملك ملكه يستغفر له ما في تلك الكتابه
 ومن استمع في فضيلة من فضائله غفر الله له كذا في كتاب الذي كتبها باللفظ
 وهو حديث وفيه الدرجة من توفيقه وسداده الوكالة وموالات الطيبين الطاهرين
 من من اولاده فقل بعد شكر الله على نعمه الساعات على من يحبه ويتقوا الله
 الذي هذا في هذا ما كان في التهدي لولا ان هذا ما الله وسأله بعد ما لا يجره عليهم
 ومن فضله المستغفر وقد هم العاك وجود اياهم المستالي وترى انهم المتوفى
 لي ان يتبعان على مولا كقر ومودع وان يتوفوا على دينهم وسنهم ومحبتهم
 اهل يوم القيمة يتبعهم ويصلونهم في زمرة من فهم انه بجوابه تجد يد
 على كل شيء قد روي في الحديث في الصلوة على ائمة النبيين محمد واهل بيته الطاهرين
 هذين وسلم تسليما كثيرا برحمتك يا ارحم الراحمين يا رب محمد وآله الطيبين الطاهرين
 وقد وقع الخ من سويد هذا الكتاب في رسوم في ايات الظاهرة
 في المعارة الطاهرة في اليوم السادس من شهر من
 سنة الف واربعمائة واربعمائة الف
 وسبعة وتسعون من الحج النبوية
 على ما همها افضل الصلوة
 فاكمل الغيات على اهل بيته
 عباد الله الذين هم في الله
 انهم لغفراننا
 قدام المؤمنين
 بر اهل البيت محمد
 في الزمان
 الامام علي
 عليه السلام

شایان ذکر است که در ترجمه این کتاب نکات ذیل رعایت و مورد توجه قرار گرفته است:

- سند روایات برای سهولت کار و جلوگیری از حجیم شدن متن، حذف گردیده و فقط به ذکر راوی پیش از معصوم اکتفا شده است.
- توضیحاتی که خواننده را به فهم هر چه بهتر از متن کمک می کند داخل دو قلاب قرار گرفته است.
- احادیث با دو شماره از یکدیگر متمایز شده است؛ شماره اول، شماره مسلسل و پی در پی تا پایان کتاب است، و شماره دوم تعداد روایات ذیل هر آیه می باشد.
- در مجموع تعداد بسیار اندک و انگشت شماری از روایات کتاب که صلاحیت ترجمه و برگردان به فارسی را به علل مختلف نداشته، حذف گردیده است.
- برای آنکه متن ترجمه یکدست و یکنواخت باشد و فقط روایات مربوط به آیات ترجمه شود، از ترجمه توضیحات مؤلف کتاب که در ذیل برخی از آیات بیان شده بود، پرهیز شده است.